

VI Haaveena turvattu tulevaisuus

14 Uhkat ja niihin varautuminen, s. 157

1. Mitä tarkoitetaan laajalla turvallisuudella?

RATKAISU:

Laajaan turvallisuuteen kuuluvat perinteisten sotilaallisten uhkien lisäksi mm. ympäristöön liittyvät uhat, tautiepidemiat, tietoverkkoihin ja yhteiskunnan perusinfrastruktuuriin liittyvät uhat, terrorismi ja järjestäytynyt rikollisuus sekä energiantuotanto.

2. Mitä ovat yhteiskunnan elintärkeät toiminnot ja miten niitä turvataan? Piirrä käsitekartta.

RATKAISU:

Opiskelijan oma vastaus.

Käsitekartassa tulisi kuvata laajan turvallisuuden mukaisia uhkia ja niiden liittymistä yhteiskunnan perustoimintoihin ja kansalaisten turvallisuuteen. Yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista lisätietoja esim. sivustolta <http://www.yhteiskunnanturvallisuus.fi/>.

3. Mitä ovat valmiuslaki ja puolustustilalaki?

RATKAISU:

Valmiuslain tarkoituksena on antaa viranomaisille riittävät toimivaltuudet sodassa tai muussa kriisissä. Sillä pyritään turvaamaan väestön turvallisuus ja yhteiskunnan toimivuus poikkeusoloissa.

Puolustustilalaki on sota-ajan tai sisällissodan aikainen poikkeuslaki, jolla laajennetaan viranomaisten toimivaltaa valmiuslakia pidemmälle Suomeen kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen sattuessa tai sisäisissä aseellisissa levottomuuksissa.

4. Miten kansalaiset voivat itse vaikuttaa turvallisuuteensa ja mitkä ovat sellaisia asioita, jotka on soveliainta hoitaa valtion toimesta?

RATKAISU:

Kansalaiset voivat varautua arjen uhkiin omalla käyttäytymisellään ja huolehtimalla oman elinympäristönsä turvallisuudesta.

Varautuminen vakaviin turvallisuusuhkiin sekä voimankäyttöä tai kansalaisten perusoikeuksien rajoittamista edellyttävät toimenpiteet ovat valtion viranomaisten vastuulla.

5. Miten kouluissa on varauduttu erilaisiin vaaratilanteisiin?

RATKAISU:

Kouluissa on laadittu ohjeistus sekä harjoitellaan toimintaa erilaisten turvallisuusriskien tai onnettomuustilanteiden varalta. Tehtävän vastausaineistona voi käyttää oman koulun turvallisuusohjeita tai -harjoituksia.

6. **Minkälaisiin perusoikeuksiin puututtaisiin, jos Suomessa nyt astuisi voimaan valmiustilalaki tai puolustuslaki? Pohdi myös minkälaisin perustein oikeuksia rajoitettaisiin ja minkälaisia ongelmia oikeuksien rajoittaminen voisi tuoda mukanaan.**

RATKAISU:

Valmiuslain voimaantullessa viranomaiset voivat säännellä mm. talouden toimintaa, vientiä ja tuontia, liikennettä, sosiaaliturvaa, työaikaa, valuutan vientiä ja pankkien toimintaa. Puolustustilalaki antaa laajemmat mahdollisuudet yksilöiden perusvapauksien rajoittamiseen puuttamalla mm. ihmisten liikkumisoikeuksiin, järjestäytymisoikeuksiin ja sananvapauteen (ennakkosensuuri) sekä laajentamalla viranomaisten oikeuksia puuttua mm. yritysten toimintaan ja lisäämällä sotilasviranomaisten valtuuksia.

Rajoitusten tulee olla lainmukaisia, mutta myös kohtuullisia ja tarkoituksenmukaisia yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden ylläpidon kannalta. Yksilöiden vapauksien ja perusoikeuksien (esimerkiksi sananvapaus) rajoittaminen on ongelmallista, koska valtion tehtävänä on omalla toiminnallaan turvata yksilöiden perusoikeudet ja -vapaudet, joita kriisitilanteiden tai sodan kestäessä joudutaan rajoittamaan.

